

7. Η ΑΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

7.1 Βασικά χαρακτηριστικά

Κατά το άρθρο 741 του Α.Κ., οι Αστικές Εταιρείες είναι εταιρείες – φορείς εταιρικής δραστηριότητας (δύο ή περισσότερων φυσικών ή νομικών προσώπων), με την οποία τα μέλη αναλαμβάνουν αμοιβαία την υποχρέωση να επιδιώξουν με κοινές εισφορές κοινό σκοπό (κοινωνικό και οικονομικό).

Η μορφή αυτή εταιρείας χρησιμοποιείται για διάφορες δραστηριότητες, π.χ. επιστημονικές, φιλανθρωπικές οικονομικές, εμπορικές. Παράδειγμα αποτελεί η επιλογή από το Νομοθέτη (Νόμος 2372/96, άρθρο 8), του Νομικού σχήματος της Αστικής Εταιρείας ως τρόπου συνεργασίας μεταξύ των διαφόρων φορέων για την εφαρμογή κοινοτικών προγραμμάτων που αφορούν την οικονομική και κοινωνική ένταξη των λιγότερο ευνοημένων κοινωνικών ομάδων, την καταπολέμηση του οικονομικού και κοινωνικού αποκλεισμού και την προώθηση της αλληλεγγύης (Κασσαβέτης Δ., *Πρακτικά Συνεδρίου, Τ.Ε.Ι. Μεσολογγίου*, 2001, σελ. 105).

Βασικό χαρακτηριστικό είναι η **μη διανομή κερδών** στους εταίρους κατά το τέλος της χρήσης. Τα κέρδη πρέπει να **επανεπενδύονται** στην εταιρεία, με στόχο την προαγωγή των στόχων της, οι οποίοι καθορίζονται στο καταστατικό της.

Οι **εισφορές των εταίρων** μπορούν να συνίστανται σε **εργασία** τους, σε **χρήματα** ή σε **άλλη παροχή**. Αν δε συμφωνήθηκε κάτι άλλο, οι εταίροι είναι υποχρεωμένοι σε **ίσες εισφορές**. Σε περίπτωση υπερημερίας ή αδυναμίας του εταίρου να καταβάλει την εισφορά και να εκτελέσει τις υποχρεώσεις του, αντί για το δικαίωμα υπαναχώρησης κατά τις αρχές για τις αμφοτεροβαρείς συμβάσεις, χωρεί καταγγελία της εταιρίας.

Ο εταίρος ευθύνεται μόνο για την επιμέλεια που δείχνει στις δικές του υποθέσεις. Ο εταίρος δε δικαιούται να διενεργεί για δικό του ή ξένο λογαριασμό πράξεις αντίθετες με τα συμφέροντα της εταιρείας (Ε.Θ.Δ. κ.ο. και Υπ. Απασχόλησης, *Οδηγός ίδρυσης και λειτουργίας κοινωνικών επιχειρήσεων*, 2005, σελ. 53- 56)

7.2 Χαρακτηριστικά παραδείγματα Α.Μ.Κ.Ε. στα πλαίσια της κ.π. EQUAL ά κύκλου

Κατά τη διάρκεια υλοποίησης της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας ιδρύθηκαν οι ακόλουθες αστικές μη κερδοσκοπικές εταιρείες:

«Κέντρα Υποστήριξης Γυναικείων και Κοινωνικών επιχειρήσεων» «Trade Houses DIONI II» (Αθήνα, Αλεξανδρούπολη). [Α.Σ. «DIONI II» («Γυναικεία επιχειρηματικότητα και διαπεριφερειακό σύστημα υποστήριξης στην κοινωνική οικονομία», κ.π. Equal ά κύκλου)]

Ιστορικό: Τα «Κέντρα Προβολής και Υποστήριξης Γυναικείων και Κοινωνικών επιχειρήσεων» - «Trade Houses», δημιουργήθηκαν στην Αθήνα και Αλεξανδρούπολη το 2004, από την Αναπτυξιακή Σύμπραξη (Α.Σ.) «DIONI II» στην οποία συμμετείχαν 25 νομικά πρόσωπα. Έλαβαν τη μορφή της Αστικής μη κερδοσκοπικής Εταιρείας και σε καθεμία από τις 2 εταιρείες συμμετέχουν από 6 - 8 μέλη.

Τα **απαιτούμενα κεφάλαια** για τη δημιουργία των δύο εταιρειών προήλθαν τόσο από χρηματοδότηση της Equal όσο και από ίδια κεφάλαια των εταίρων.

Ονομασία: «Κέντρα Προβολής και Υποστήριξης γυναικείων και κοινωνικών επιχειρήσεων», με τον διακριτό τίτλο «Trade Houses».

Σκοποί των «Trade Houses» είναι η επιχειρηματική υποστήριξη, προώθηση, προβολή, δικτύωση κοινωνικών επιχειρήσεων, γυναικείων επιχειρήσεων συμβατής οικονομίας και ευρύτερων πρωτοβουλιών και δραστηριοτήτων κοινωνικής οικονομίας, η εξεύρεση νέων αγορών, η συγκρότηση και ανάπτυξη δικτύων, η εκπαίδευση επιχειρηματιών, η εξοικείωση Επιχειρηματιών Γυναικών με τις Νέες Τεχνολογίες, η Ευαισθητοποίηση και κινητοποίηση Φορέων στον Τρίτο Τομέα και η υποστήριξη Τοπικών Επιχειρηματικών Δραστηριοτήτων Κοινωνικής Οικονομίας.

Χαρακτήρας και Νομική Μορφή Εταιρείας: Η Εταιρεία αποτελεί Κοινωνική Επιχείρηση και ταυτόχρονα Δομή υποστήριξης της επιχειρηματικότητας στην Κοινωνική οικονομία (πρωτίστως των Γυναικών), στην οποία συμμετέχουν στο μεν

Trade House Αθήνας 6 μέλη (φυσικά και νομικά πρόσωπα και 1 άνεργη), στο δε Αλεξανδρούπολης 7 μέλη (φυσικά και νομικά πρόσωπα), τα οποία έχουν διαθέσει και επαρκή κεφάλαια.

Αγορά στην οποία απευθύνονται:

- Κοινωνικές Επιχειρήσεις κατά προτεραιότητα Γυναικών
- Γυναίκες άνεργες, εν δυνάμει και υφιστάμενες επιχειρηματίες
- Γυναικείες συλλογικές επιχειρήσεις (συνεταιρισμοί κ.τλ.)
- Τοπικοί Φορείς Ανάπτυξης επιχειρηματικών Πρωτοβουλιών στην Κοινωνική Οικονομία (Τ.Α., ΜΗ.ΚΥ.Ο.)
- Κοινωνικοί Επιχειρηματίες, οι οποίοι μπορούν μέσω των Trade Houses να προωθούν τα προϊόντα τους
- Εθελοντές που συμμετέχουν σε κοινωνικές επιχειρήσεις (Άτομα, Επιχειρήσεις και Φορείς) (Ντούλια Θ. & Κατσιβαρδάς Χ., 2005, σελ. 27-30).

Trade Houses Αθήνας και Αλεξανδρούπολης (Φωτογραφίες από προσωπικό αρχείο Ντούλια Θ.)

Πλεονεκτήματα των T.Hs:

- *Ο συμμετοχικός και δημοκρατικός χαρακτήρας στη διαδικασία λήψης αποφάσεων*
- *Η ανάπτυξη καινοτόμων δράσεων για την κοινωνική και γυναικεία επιχειρηματικότητα (Forum, ημερίδες, εργαστήρια επιχειρηματικότητας, ευαισθητοποίηση και ενημέρωση της κοινής γνώμης για την κοινωνική οικονομία και επιχειρηματικότητα)*
- *Η Συγκρότηση επιχειρηματικών δικτύων (υπάρχει δικτύωση με 380 επιχειρήσεις) για επικοινωνία και απορρόφηση προϊόντων μεταξύ των ομοειδών συνεργαζόμενων επιχειρήσεων, οι οποίες δημιουργούν ένα πλέγμα*

επιχειρηματικής συνεργασίας και αμοιβαιότητας έτσι, ώστε να μπορούν να αντιμετωπίσουν τον ανταγωνισμό της ελεύθερης αγοράς

- *Η καταγραφή, συνεργασία και προβολή των συνεργαζόμενων επιχειρήσεων μέσω εκθέσεων και του Οδηγού κοινωνικών και γυναικείων επιχειρήσεων*
- *Η Εξασφάλιση απασχόλησης σε άνεργες συμβούλους (μισθωτές στα T.Hs)*
- *Η Εξασφάλιση συμπληρωματικού εισοδήματος στα μέλη των T.Hs*
- *Η σύνθεση της Εταιρείας (συλλογική) και ο εμπλουτισμός της εμπειρίας των μελών (από την ομαδική τους λειτουργία)*
- *Η παροχή χρήσιμων και αναγκαίων υπηρεσιών για κοινωνικές και γυναικείες επιχειρήσεις. (Τα πεδία οικονομικής δραστηριότητας που περιλαμβάνει, παρουσιάζουν ζήτηση στην εγχώρια αγορά και διαθέτουν σε σημαντικό βαθμό ποιοτικό χαρακτήρα.)*
- *Η εξασφάλιση φιλικού υποστηρικτικού περιβάλλοντος στις επιχειρήσεις – πελάτες (Ντούλια Θ. & Κατσιβαρδάς Χ., 2005).*

Προβλήματα των Trade Houses:

1. Ανομοιογένεια απόψεων (σε ορισμένες περιπτώσεις) ως προς την στρατηγική και την τακτική της εταιρείας
2. Έλλειψη ορισμένες φορές ταμειακής ρευστότητας, λόγω οικονομικών αδυναμιών των πελατών – επιχειρήσεων να αγοράσουν τις υπηρεσίες των T.Hs
3. Απροθυμία στην εθελοντική ανάληψη καθηκόντων από ορισμένα μέλη χωρίς αμοιβή, όταν δεν υπάρχει επαρκής ρευστότητα
4. Ύπαρξη της αντίληψης σε ορισμένα μέλη για την εξασφάλιση κονδυλίων από Ευρωπαϊκά προγράμματα κυρίως και όχι από ίδια κεφάλαια, παράγοντας που δεν είναι να πάντα εφικτός
5. Αδυναμία ένταξης των Αστικών Μη Κερδοσκοπικών Εταιρειών στα προγράμματα επιχειρηματικότητας του Ο.Α.Ε.Δ. και του ΥΠ.ΑΝ. (Ντούλια Θ. & Κατσιβαρδάς Χ., 2005)
6. Έλλειψη κατάλληλης νομοθεσίας για αποδέσμευση της Αστικής Εταιρείας από συμβατικές διαδικασίες χρηματοδότησης, ως αποτέλεσμα της μη αναγνώρισης της ως επιχείρηση του Τρίτου Τομέα (Κετζίετσοπούλου Μ., 2005)

Ορισμένα προβλήματα λειτουργίας και ανάπτυξης της εταιρείας καταγράφονται παρακάτω σε *συνέντευξη της προέδρου του TRADE HOUSE Αθήνας κα. Καστάνη Ειρήνης* προς την συγγραφέα.

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

Ερώτηση: Ποία προβλήματα αντιμετωπίζει η Εταιρεία σας και πώς αυτά είναι δυνατόν να ξεπεραστούν;

Απάντηση:

Θα σας μιλήσω για τα προβλήματα και για το πώς πιστεύω ότι πρέπει να αναπτύσσεται και να λειτουργεί με όρους βιωσιμότητας μία κοινωνική επιχείρηση, μετά από την εμπειρία λειτουργίας των THs.

Παρατηρήθηκαν κατά καιρούς τα παρακάτω προβλήματα:

α) Ανομοιότητα στη στοχοθεσία ως προς τη δημιουργία και ανάπτυξη των T.Hs από τα μέλη.

Για μένα το πρόβλημα ξεκινά από το ότι η δημιουργία των THs δεν ήταν κοινή και εξίσου δυνατή επιθυμία και κύριος στόχος όλων των εταίρων. Όταν λοιπόν έπαυσε η χρηματοδότηση του προγράμματος, εμφανίστηκαν τα προβλήματα που απορρέουν από την έλλειψη επαρκών κεφαλαίων κίνησης και κοινού στόχου μεταξύ των εταίρων.

β) Πιλοτικός χαρακτήρας και παροχή υπηρεσιών (υποστήριξη, δικτύωση, προβολή προς άλλες κοινωνικές και γυναικείες επιχειρήσεις) σε μία αγορά με δυσχέρειες ρευστότητας.

Τα T.Hs είναι από τις πρώτες εφαρμογές – αποτελέσματα της Equal ά κύκλου και οι εμπειρίες που αποκομίσαμε είναι πολύτιμες για τον νέο προγραμματισμό, ώστε μία κοινωνική επιχείρηση να είναι βιώσιμη και επικερδής για να μπορεί να εκπληρώνει απρόσκοπτα τον σκοπό για τον οποίο δημιουργείται. Δηλαδή την προσφορά της σε λιγότερο ευνοούμενες ομάδες της κοινωνίας, με χαμηλότερες τιμές από τις συμβατικές επιχειρήσεις.

Εν τούτοις, κατά το σχεδιασμό της επιχείρησης είναι αναγκαίο να λαμβάνεται υπόψη και η **δυνατότητα πώλησης** των προσφερόμενων υπηρεσιών ή προϊόντων **και αγοράς** από τους προσδοκώμενους πελάτες. Κάτι το οποίο δεν εκτιμήθηκε δεόντως στο σχεδιασμό της επιχείρησης, ο οποίος έγινε 4 χρόνια πριν την δημιουργία της – στα πλαίσια μάλιστα των αδυναμιών των Μικρο Μ.Μ.Ε. επιχειρήσεων από την υπάρχουσα οικονομική κρίση, που εξαναγκάζει τις επιχειρήσεις – πελάτες να αδυνατούν να αγοράσουν τις προσφερόμενες υπηρεσίες μας, παρότι τις θεωρούν αναγκαίες – με αποτέλεσμα να δυσχεραίνεται η ρευστότητα στην Εταιρεία μας, επειδή δεν εξασφαλίζονται επαρκή έσοδα από τις προσφερόμενες υπηρεσίες.

Αντιμετωπίζεται το ενδεχόμενο οι δραστηριότητες να διαφοροποιηθούν (αναζήτηση άλλων αγορών για προώθηση ελληνικών προϊόντων που παράγουν οι υποστηριζόμενες επιχειρήσεις).

Με δύο λόγια πρέπει οι κ.ε. να είναι υγιείς εμπορικές επιχειρήσεις με χαμηλότερα κέρδη, τόσο όσο είναι απαραίτητο για να είναι βιώσιμες και οι υπηρεσίες τους προσιτές στις ομάδες στόχους.

Τα έσοδά τους πρέπει να προέρχονται εξίσου από κερδοφόρες δραστηριότητες όσο και από χρηματοδοτούμενα προγράμματα του Κράτους και της Ε.Ε., ώστε οι προσφερόμενες υπηρεσίες να είναι πολύ χαμηλού κόστους και άκρως προσιτές στις ομάδες στόχου.

γ) Μη επαρκής ομοιογένεια στο στρατηγικό και επιχειρησιακό σχεδιασμό της επιχείρησης. Ζήτημα που δημιούργησε ορισμένα προβλήματα στο είδος και εύρος των παρεχόμενων υπηρεσιών (π.χ. πραγματοποίηση ή όχι εκθέσεων) και κατ' επέκταση στη μείωση των προσδοκώμενων εσόδων και των κερδών.

α αυτό πιστεύω ότι οι επιδιώξεις των εταίρων πρέπει να είναι κοινές και οι δραστηριότητες της εταιρείας να αποτελούν και τη δική τους κύρια δραστηριότητα.

Αναγκαία, λοιπόν, είναι η ομάδα των εταίρων στις κοινωνικές επιχειρήσεις να έχει **τα ίδια χαρακτηριστικά, άποψη και ενδιαφέρον** για μια εταιρεία. Η συλλογικότητα σε αυτή την περίπτωση, εάν η άποψη δεν ομογενοποιηθεί, μπορεί να αποτελέσει δυσμενή παράγοντα ανάπτυξης και βιωσιμότητας της κάθε επιχείρησης, διότι δεν υπάρχει ίδια άποψη ως προς τη στρατηγική της εταιρείας.

Για αυτό όλα τα μέλη στις κ.ε. όλοι θα πρέπει να **περνάνε από σεμινάριο δυναμικής και ομογενοποίησης της ομάδας και επιχειρησιακού σχεδιασμού**, πριν την σύσταση της επιχείρησης. Στο σεμινάριο θα πρέπει, επίσης, να συμμετέχουν και οι εργαζόμενοι στην εταιρεία για να αντιλαμβάνονται το εργασιακό περιβάλλον

δ) Προβλήματα ανταγωνιστικότητας με ομοειδείς συμβατικές επιχειρήσεις.

Η ποιότητα των παρεχομένων υπηρεσιών από τα T.Hs, επιτρέψτε μου να σας πω ότι, αν όχι καλύτερη, είναι εφάμιλλη αυτής της προσφερόμενης από τις ομοειδείς κερδοσκοπικές επιχειρήσεις. Οι δε κοστολογούμενες τιμές είναι κατά πολύ χαμηλότερες. Αυτό ίσως έχει και αρνητικά αποτελέσματα, διότι ενδεχομένως κάνει τους

ενδιαφερόμενους να σκεφτούν ότι, εφόσον η τιμή είναι χαμηλή, χαμηλή θα είναι και η ποιότητα των προσφερόμενων υπηρεσιών, ενώ συμβαίνει ακριβώς το αντίθετο. Συνεπώς, θα πρέπει να γίνεται εμφανής στους πελάτες τόσο ο κοινωνικός χαρακτήρας των επιχειρήσεων όσο και η ακολουθούμενη τιμολογιακή πολιτική, ώστε να μην παρερμηνεύονται αυτά τα ζητήματα.

στ) Ανάλυση και κατανομή καθηκόντων

Δεν υπάρχει πάντα επαρκής διαθέσιμος χρόνος για ανάλυση, εκτέλεση καθηκόντων και διεκπεραίωση των απαιτούμενων εργασιών από όλα τα μέλη (όταν αυτό πρέπει να γίνει σε εθελοντική βάση). Ισχύει πολλές φορές το «να ασχοληθεί όποιος προλαβαίνει και επιθυμεί», πράγμα που δυσχεραίνει την λειτουργία και ανάπτυξη της επιχείρησης. Εκτιμάται ότι ένας λόγος είναι το ότι όλα τα μέλη έχουν άλλη κύρια απασχόληση και συνεπώς δεν έχουν επαρκές ενδιαφέρον, χρόνο και κεφάλαια για να διαθέσουν στην Εταιρεία.

Κατά τη γνώμη μου, εάν τα μέλη δε μπορούν και δε δύνανται να ασχοληθούν, θα πρέπει να διαθέτουν τα αναγκαία κεφάλαια για την απασχόληση εξειδικευμένου και ειδικά καταρτισμένου προσωπικού. Διαφορετικά, δε θα πρέπει να προβαίνουν σε επιχειρηματικές δραστηριότητες. Επίσης, οι μέτοχοι δε θα πρέπει να στηρίζοντα μόνο σε χρηματοδοτήσεις της Ε.Ε. αλλά κάθε κοινωνική, όπως και κάθε συμβατική επιχείρηση θα πρέπει να διαθέτει επαρκή κεφάλαια κίνησης και διαθέσιμα, καθώς και ίδια αντίληψη από τα μέλη στον τρόπο αξιοποίησης τους. Συμπερασματικά, η επιχείρησή μας, παρά τα προβλήματα, έχει, όπως οι περισσότερες κοινωνικές επιχειρήσεις, εξαιρετικές δυνατότητες και προοπτικές, ενώ οι υπηρεσίες και η φιλοσοφία της είναι απολύτως καινοτόμες και ευπρόσδεκτες από την κοινωνία και την Αγορά. Φυσικά απαιτείται «μπόλιασμα» της κοινωνίας και της Αγοράς με τη λογική και προοπτική των κ.ε., ώστε να αναδεχθεί ο χαρακτήρας και τα πλεονεκτήματά τους.

Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία «ΗΛΙΑΧΤΙΔΑ» της Α.Σ. «Νέα επιχειρηματικότητα στο Β. Αιγαίο – προοπτική ζωής»

Αντικείμενο: Ανακύκλωση αλουμινίου, πλαστικού, χαρτιού και γυαλιού

Σκοπός: Ο κοινωνικός σκοπός της επιχείρησης είναι διττός ἡ προστασία του περιβάλλοντος και η προώθηση στην αγορά εργασίας Ατόμων με Αναπηρίες και ευαίσθητων κοινωνικά ομάδων πληθυσμού.

Προβλήματα: Ωστόσο, η εύρυθμη λειτουργία της Εταιρείας επηρεάζεται από προβλήματα που εντοπίζονται και απαιτούν λύση. Συγκεκριμένα:

- Η κάλυψη του λειτουργικού κόστους
- Η αποστασιοποίηση της ομάδας στόχου από τις δυσκολίες λειτουργίας της εταιρείας και ανάπτυξη «δημοσιούπαλληλικής» νοοτροπίας
- Το μεγάλο κόστος αμοιβών λόγω των εισφορών στο Ι.Κ.Α. Παρά τα προβλήματα, η Εταιρεία έχει εξαιρετικά αποτελέσματα τόσο στην προστασία του περιβάλλοντος όσο και στην προσφορά εργασίας και απασχόλησης σε Άτομα με Αναπηρίες (Ε.Θ.Δ. κ.ο. και Υπ. Απασχόλησης, *Οδηγός ίδρυσης και λειτουργίας κοινωνικών επιχειρήσεων*, 2005, σελ. 41).

Η Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία «ΗΛΙΑΧΤΙΔΑ»
από στο Forum κοινωνικών επιχειρήσεων DIONI II, 2005, κ.π. Equal)
(Φωτογραφία από το προσωπικό αρχείο Ντούλια Θ.)

7.3 ΑΣΤΙΚΑ ΣΩΜΑΤΕΙΑ (ΜΗ.ΚΥ.Ο.)

Σύμφωνα με το άρθρο 78 του Αστικού Κώδικα (Α.Κ.), το **αστικό σωματείο** αποτελεί εκούσια ένωση φυσικών ή νομικών προσώπων, η οποία επιδιώκει μη κερδοσκοπικό σκοπό.

Εντούτοις, δεν αποκλείεται η με ευρεία έννοια επιδίωξη οικονομικού σκοπού. Αυτό συμβαίνει για παράδειγμα στα επαγγελματικά σωματεία ή σε αλληλοβοηθητικά ταμεία. Στα σωματεία αυτά προβλέπονται από ειδικούς νόμους ιδιαίτερες ρυθμίσεις που αφορούν την ίδρυση και λειτουργία τους (Κασσαβέτης Δ, *Πρακτικά Συνεδρίου, Τ.Ε.Ι. Μεσσολλογγίου*, 2001, σελ. 104)

Για τη σύστασή τους απαιτούνται είκοσι άτομα φυσικά ή νομικά πρόσωπα.

α) Χαρακτηριστικά

Τα Βασικά του χαρακτηριστικά είναι τα εξής:

- Διαθέτουν θεσμική οντότητα
- Είναι μη κερδοσκοπικά, πράγμα που σημαίνει ότι στόχος τους δεν είναι να αποκομίζουν κέρδη για τα διοικητικά στελέχη ή μέλη τους
- Είναι ανεξάρτητα (από κυβερνήσεις και άλλες δημόσιες αρχές), δηλαδή είναι ελεύθερα χωρίς καμία εξωτερική παρέμβαση, σύμφωνα με τους δικούς τους κανόνες και διαδικασίες
- Η διοίκηση τους πρέπει να ασκείται κατά ανιδιοτελή τρόπο. Η χρήση αυτού του όρου σημαίνει ότι αυτοί που τις διοικούν δεν πρέπει να ενεργούν με την προοπτική του προσωπικού κέρδους
- Πρέπει να συμμετέχουν με κάποιο τρόπο στη δημόσια ζωή και η δραστηριότητά τους να στοχεύει και στην προώθηση του δημόσιου συμφέροντος

Στην κοινωνική οικονομία δεν περιλαμβάνονται οι εξής κατηγορίες σωματείων:

- Πολιτικά κόμματα
- Θρησκευτικές οργανώσεις (με την αυστηρή έννοια του χώρου, χωρίς να αποκλείονται αυτές που έχουν σαν στόχο το δημόσιο όφελος)
- Συνδικάτα
- Οργανώσεις εργοδοτών

β) Όργανα διοίκησης

Τα σωματεία διοικούνται από Δ.Σ. Όταν η διοίκηση είναι πολυμελής, αν δεν ορίζεται κάτι άλλο στη συστατική πράξη ή στο καταστατικό, οι αποφάσεις λαμβάνονται με απόλυτη ή σχετική πλειοψηφία των παρόντων. Ο τρόπος σύστασης του Δ.Σ. και λήψης αποφάσεων, καθώς και οι στόχοι και οι τομείς δραστηριότητας των σωματείων περιγράφονται στα καταστατικά τους.

8. ΟΙ Ε.Π.Ε. ΠΟΥ ΠΛΗΡΟΥΝ ΤΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

α) Βασικά χαρακτηριστικά της Ε.Π.Ε.

Η Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης αποτελεί ενδιάμεσο τύπο μεταξύ των προσωπικών και κεφαλαιουχικών εταιριών. Η Ε.Π.Ε. από οικονομική άποψη προορίζεται για επιχειρήσεις μεσαίου μεγέθους και με τον εταιρικό αυτό τύπο αποφεύγονται τα μειονεκτήματα που παρουσιάζουν οι προσωπικές και οι κεφαλαιουχικές εταιρείες.

Στην Ε.Π.Ε. **οι εταίροι ευθύνονται περιορισμένα μέχρι το ποσό της εισφοράς τους** και «για τις εταιρικές υποχρεώσεις ευθύνεται μόνο η εταιρία δια της παρουσίας της» (άρθρο 1.1 ν.3190/1955). Συγκεκριμένα, το εταιρικό κεφάλαιο χωρίζεται **σε εταιρικά μερίδια** και κάθε εταίρος ευθύνεται μέχρι του ποσού της εισφοράς του. Η ονομαστική αξία του κάθε εταιρικού μεριδίου πρέπει να είναι τουλάχιστον 30 € ή πολλαπλάσιο αυτού. Το ελάχιστο ποσό για τη σύσταση της Ε.Π.Ε. είναι **18.000 €** και καταβάλλεται εξολοκλήρου στη σύσταση. Εισφορές σε είδος επιτρέπονται, αλλά δεν πρέπει να υπερβαίνουν το ½ της αξίας του ελάχιστου ποσού του κεφαλαίου που απαιτείται για τη σύσταση της Ε.Π.Ε.

Τα **ουσιώδη χαρακτηριστικά** της είναι τα παρακάτω.

1. *Η διαίρεση του κεφαλαίου σε «μερίδες συμμετοχής», καθεμία εκ των οποίων αποτελείται από εταιρικά μερίδια, από τα οποία το καθένα δε μπορεί να είναι μικρότερο των 30 €*
2. *Συγκεκριμένοι όροι δημοσιότητας κατά την ίδρυση της, αλλά και καθ' όλη τη διάρκεια ζωής της*
3. *Η ορισμένη διάρκεια της εταιρείας*
4. *Η περιορισμένη ευθύνη των εταίρων*
5. *Η λήψη αποφάσεων κατά πλειοψηφία*
6. *Η ύπαρξη δύο οργάνων, ήτοι της Γενικής Συνέλευσης των εταίρων και του Διαχειριστή*

Οι βασικές διαφορές της εταιρίας περιορισμένης ευθύνης από την ανώνυμη, είναι τα εξής:

- 1) Η εταιρική ιδιότητα απαγορεύεται από το νόμο να ενσωματωθεί σε μετοχές, γεγονός που δυσκολεύει τη μεταβίβαση του εταιρικού μεριδίου. Κατά τα λοιπά, όμως, η μεταβίβαση αυτή δεν απαγορεύεται από το νόμο.
- 2) Τα εταιρικά μερίδια δεν είναι αξιόγραφα, ενώ οι μετοχές είναι αξιόγραφα όπου το δικαίωμα ενσωματώνεται επί του εγγράφου (Ε.Θ.Δ. κ.ο. και Υπ. Απασχόλησης, *Οδηγός ίδρυσης και λειτουργίας κοινωνικών επιχειρήσεων*, 2005, σελ. 41-42).

β) Διαδικασίες σύστασης

1. Σύναψη καταστατικού: Το καταστατικό συνάπτεται από δύο τουλάχιστον ιδρυτές, φυσικά ή νομικά πρόσωπα, που πρέπει να έχουν την ικανότητα να ενεργούν εμπορικές πράξεις. Απαγόρευση συμμετοχής σε Ε.Π.Ε. είτε με την ιδιότητα του εταίρου είτε του διαχειριστή προβλέπεται για τους υπαγόμενους στον Υπαλληλικό Κώδικα και για τους Καθηγητές Ανώτατων Σχολών. Οι ιδρυτές υπέχουν ευθύνη απέναντι στην εταιρεία για πράξεις ή για παραλείψεις κατά τη σύσταση της εταιρείας. Το καταστατικό πρέπει να περιέχει απαραίτητως τα εξής στοιχεία:

- α) Το όνομα, το επώνυμο, το επάγγελμα, την κατοικία και την ιθαγένεια των εταίρων
- β) Την εταιρική επωνυμία
- γ) Την έδρα της εταιρείας
- δ) Το σκοπό της εταιρείας (αντικείμενο της εταιρικής επιχείρησης)
- ε) Το κεφάλαιο της εταιρείας, τη μερίδα συμμετοχής και τα τυχόν περισσότερα εταιρικά μερίδια κάθε εταίρου, καθώς και βεβαίωση των ιδρυτών ότι καταβλήθηκε το κεφάλαιο
- στ) Το αντικείμενο των εισφορών σε είδος, την αποτίμησή τους, το όνομα του εισφέροντος εταίρου και το σύνολο της αξίας των εισφορών σε είδος
- ζ) Τη διάρκεια της εταιρείας, η οποία δεν μπορεί να είναι αόριστη. Δεν προβλέπεται έλεγχος νομιμότητας του καταστατικού

Ο νόμος αναφέρει (περιοριστικά) τους λόγους ακυρότητας της Ε.Π.Ε. Μολαταύτα, είναι δυνατό η εταιρική σύμβαση να συμπληρωθεί με συμβολαιογραφικό έγγραφο ως προς τα σημεία αυτά με συμφωνία όλων των εταίρων και να υποβληθεί στις διατυπώσεις δημοσιότητας.

2. Καταβολή εισφορών: Το κεφάλαιο της Ε.Π.Ε. πρέπει να έχει καταβληθεί ολόκληρο κατά τη σύναψη του καταστατικού (δεν επιτρέπεται διαδοχική ίδρυση). Η εταιρική περιουσία σχηματίζεται από τις εισφορές των εταίρων, οι οποίες μπορεί να είναι σε χρήμα ή σε είδος (οποιοδήποτε περιουσιακό αγαθό δεκτικό εμφάνισης στον ισολογισμό μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο εισφοράς σε είδος και συνεπώς, αποκλείεται η εισφορά εργασίας).

Στο πλαίσιο της Ε.Π.Ε. διακρίνουμε:

α) Το εταιρικό μερίδιο, το οποίο αφενός εκπροσωπεί τμήμα του εταιρικού κεφαλαίου και αφετέρου σημαίνει την εταιρική σχέση από όπου απορρέουν τα ιδιαίτερα δικαιώματα και υποχρεώσεις του εταίρου. Λόγος ύπαρξης του εταιρικού μεριδίου είναι η διευκόλυνση μερικής μεταβίβασης της εταιρικής συμμετοχής.

β) Τη μερίδα συμμετοχής, που εκφράζει τη δυνατότητα κτήσης από τον ίδιο εταίρο περισσότερων εταιρικών μεριδίων (πράγμα που αποκλείεται στις προσωπικές εταιρείες, όπου υπάρχει πάντα μία εταιρική συμμετοχή).

Με τον τρόπο αυτό ο νόμος συνδυάζοντας τα κεφαλαιουχικά και τα προσωπικά χαρακτηριστικά της Ε.Π.Ε. συνέδεσε τα εταιρικά μερίδια σε σύνθετη ενότητα, τη μερίδα συμμετοχής (πράγμα που δε συμβαίνει με τις μετοχές). Έτσι, κάθε εταίρος μετέχει οπωσδήποτε με μία μερίδα συμμετοχής, η οποία αποτελείται από ένα ή και περισσότερα εταιρικά μερίδια. Η μερίδα συμμετοχής, όπως και το εταιρικό μερίδιο, είναι τμήμα του κεφαλαίου και σύνολο εταιρικών δικαιωμάτων και υποχρεώσεων. Η ενότητά της εκδηλώνεται στο ότι το δικαίωμα ψήφου των περισσότερων εταιρικών μεριδίων δε μπορεί να ασκηθεί προς διαφορετική κατεύθυνση. Όμως η ενότητα αυτή είναι σχετική, αφού ο εταίρος μπορεί να μεταβιβάσει μερικά από τα εταιρικά μερίδια (που αποτελούν τη μερίδα συμμετοχής του) σε διαφορετικά πρόσωπα.

3. Δημοσιότητα: Οι διατυπώσεις δημοσιότητας που ακολουθούνται είναι οι εξής:

- Αντίγραφο της εταιρικής σύμβασης κατατίθεται με επιμέλεια κάθε εταίρου ή του διαχειριστή και υποχρεωτικά από το συμβολαιογράφο μέσα σε ένα μήνα από την κατάρτισή της, στη γραμματεία του Πρωτοδικείου της έδρας της εταιρείας. Ο γραμματέας προβαίνει στην καταχώριση της εταιρικής σύμβασης στο Μητρώο Ε.Π.Ε.(Μ.Ε.Π.Ε.)

- Με επιμέλεια κάθε εταίρου ή του διαχειριστή και με δαπάνες της ενδιαφερόμενης εταιρείας δημοσιεύεται στην ΕτΚ περίληψη των πράξεων και των στοιχείων που υποβάλλονται σε δημοσιότητα. Τα κείμενα που υποβάλλονται για δημοσιότητα στο Τ.Α.Ε. & Ε.Π.Ε. της ΕτΚ πρέπει απαραίτητα να έχουν θεωρηθεί από τον αρμόδιο γραμματέα πρωτοδικών.

Οι διατυπώσεις δημοσιότητας αυτές έχουν συστατικό χαρακτήρα, δηλαδή μόνο από τη συντέλεσή τους η εταιρεία αποκτά τη νομική προσωπικότητα. Οι ίδιες διατυπώσεις απαιτούνται για κάθε τροποποίηση του καταστατικού.

γ) Όργανα διοίκησης

Τα κύρια όργανα της Ε.Π.Ε. κατά το νόμο είναι:

- **Η συνέλευση των εταίρων**

Η συνέλευση των εταίρων είναι το ανώτατο όργανο της εταιρίας και δικαιούται να αποφασίζει για κάθε εταιρική υπόθεση. Η συνέλευση μπορεί να είναι τακτική, έκτακτη και καταστατική.

- **Ο διαχειριστής**

Ο διαχειριστής ή διαχειριστές είναι **όργανα της εταιρείας** που διαχειρίζονται τις εταιρικές υποθέσεις στο όνομα της εταιρίας, αλλά και την εκπροσωπούν. Κατά το νόμο, η διαχείριση των εταιρικών υποθέσεων και η εκπροσώπηση της εταιρείας ανήκει, εάν δε συμφωνηθεί αλλιώς, σε όλους τους εταίρους, πράγμα που σημαίνει ότι απαιτείται η σύμπραξη όλων για την ενέργεια οποιαδήποτε πράξεως. Κατά κανόνα, όμως, με διάταξη του καταστατικού ή με απόφαση της συνελεύσεως, η διαχείριση των εταιρικών υποθέσεων και η εκπροσώπηση της εταιρίας διενεργείται από ένα ή περισσότερους εταίρους ή μη εταίρους.

Στα σχετικά άρθρα του νόμου (3190/1955) καθορίζεται ο τρόπος διορισμού του διαχειριστή, της ανακλήσεως του, η εξουσία του, η απαγόρευση ασκήσεως ανταγωνισμού κατά της εταιρίας, η υποχρέωση συντάξεως από τον διαχειριστή απογραφής – ισολογισμού, η υποχρέωση τηρήσεως από αυτόν των προβλεπόμενων από το νόμο βιβλίων, ο έλεγχος των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων και τέλος, η ευθύνη του διαχειριστή για παραβάσεις του νόμου και του καταστατικού ή για πταίσματα σχετικά με τη διαχείριση του.

- **Ο ελεγκτής**

Ο ελεγκτής ή οι ελεγκτές ορίζονται από τη συνέλευση των εταίρων και ο διορισμός τους υποβάλλεται στις διατυπώσεις δημοσιότητας που υποβάλλεται και η σύσταση της εταιρίας.

δ) Φορολογική νομοθεσία

Η Ε.Π.Ε. υποχρεούται από το νόμο **να παρακρατεί 5% των κερδών για το σχηματισμό τακτικού Αποθεματικού**. Αυτή η υποχρέωση σταματά στην Ε.Π.Ε., όταν το Τακτικό Αποθεματικό γίνει ίσο με το 1/3 του εταιρικού κεφαλαίου.

Τα κέρδη κατανέμονται στους εταίρους σύμφωνα με τα ποσοστά που ορίζει το καταστατικό. Αν δεν ορίζονται ποσοστά, στα κέρδη συμμετέχουν σύμφωνα με τα **ποσοστά συμμετοχής στο κεφάλαιο**.

Τέλος, η Ε.Π.Ε. σύμφωνα με τη φορολογική νομοθεσία υποχρεούται στη τήρηση **βιβλίων Γ' κατηγορίας**. Υποχρεούται, επίσης, στην τήρηση των παρακάτω βιβλίων.

- Βιβλίο εταίρων, στο οποίο καταχωρούνται τα στοιχεία ταυτότητας κάθε εταίρου, οι εισφορές του, καθώς και κάθε μεταβολή στα πρόσωπα των εταίρων
- Βιβλίο πρακτικών συνελεύσεων, στο οποίο καταχωρούνται οι αποφάσεις που λαμβάνονται από τη Γενική συνέλευση
- Βιβλίο πρακτικών διαχείρισεως, στο οποίο καταχωρούνται οι αποφάσεις των διαχειριστών

ε) Πλεονεκτήματα

- Κατοχυρώνονται τα δικαιώματα της μειοψηφίας σε όλη τη διαδικασία ανάπτυξης της επιχείρησης, καθότι η Ε.Π.Ε. λόγω της φύσης της ως μικτής εταιρείας (δηλαδή εταιρείας με προσωπικό αλλά και κεφαλαιουχικό χαρακτήρα)
- Για τη λήψη αποφάσεων απαιτείται πλειοψηφία όχι μόνο εταιρικών μεριδίων (εταιρικού κεφαλαίου), αλλά και εταιρικών μερίδων (εταίρων). Έτσι, ακόμη και όταν ένας εταίρος (αναπτυξιακή) κατέχει το 80% του εταιρικού κεφαλαίου, δε μπορεί να αυθαιρετήσει εις βάρος των δυο άλλων εταίρων
- Δεν υπάρχει κρατική εποπτεία
- Η ρύθμιση των σχέσεων των εταίρων στην Ε.Π.Ε. γίνεται με κανόνες ενδοτικού δικαίου έτσι, ώστε με την κατάλληλη προσαρμογή του

καταστατικού να επιτυγχάνονται οι διευθετήσεις που εξυπηρετούν καλύτερα τις συγκεκριμένες περιπτώσεις

- Το κατώτατο μετοχικό κεφάλαιο (18.000 €) είναι σαφώς μικρότερο από το απαιτούμενο στην Ανώνυμη Εταιρεία. Η ύπαρξη κεφαλαίου κατά την έναρξη λειτουργίας της επιχείρησης είναι απαραίτητη προκειμένου να καλυφθούν δαπάνες, οι οποίες δεν επιδοτούνται από προγράμματα ή άλλες επιχορηγήσεις. Κανείς εταίρος (ούτε ο διαχειριστής) δεν ευθύνεται για τα χρέη της εταιρείας παρά μόνο μέχρι το ποσό της εισφοράς του, δηλαδή καταβάλλοντας την εισφορά του δεν έχει περαιτέρω υποχρέωση
- Δε δημιουργούνται προβλήματα με το θάνατο, την απαγόρευση ή την πτώχευση του εταίρου, αλλά αντίθετα δίνεται η δυνατότητα να ρυθμιστούν σύμφωνα με τη θέληση των εταίρων και τις ανάγκες της συγκεκριμένης εταιρείας (Ε.Θ.Δ. κ.ο. και Υπ Απασχόλησης, *Οδηγός ίδρυσης και λειτουργίας κοινωνικών επιχειρήσεων*, 2005, σελ. 41-46).

στ) Χαρακτηριστικά παραδείγματα Ε.Π.Ε. στα πλαίσια της κ.π. EQUAL ά κύκλου

Κοινωνική Επιχείρηση Ναυπάκτου Ε.Π.Ε.

Αντικείμενο: Γραφείο Γενικού Τουρισμού και Πολιτιστικών Εκδηλώσεων

Κοινωνική Επιχείρηση Αγρινίου ΧΑΡΑΥΓΗ Ε.Π.Ε.

Αντικείμενο: Περιβάλλον και Δημιουργία Κήπων

Αναπτυξιακή Σύμπραξη: «Σύμφωνο προώθησης της κοινωνικής επιχειρηματικότητας στην Αιτωλοακαρνανία»

Περιγραφή

Οι δύο κοινωνικές επιχειρήσεις ενισχύουν την επαγγελματική ένταξη των ευπαθών κοινωνικά ομάδων, καθώς το 100% των θέσεων που προσφέρουν απευθύνεται σε μειονεκτούντα άτομα. Ιδιαίτερο χαρακτηριστικό των κοινωνικών επιχειρήσεων αποτελεί η συμμετοχή της τοπικής αυτοδιοίκησης και κοινωνικών εταίρων στο εταιρικό τους κεφάλαιο, γεγονός που ενισχύει τον κοινωνικό χαρακτήρα των

επιχειρήσεων και διευκολύνει τη συνεργασία με τα υπόλοιπα μέρη της τοπικής κοινωνίας. Η συμμετοχή τους επιτεύχθηκε μέσω της αγοράς εταιρικών μεριδίων από διαδημοτικές αναπτυξιακές εταιρείες, στις οποίες συμμετέχουν τόσο η τοπική αυτοδιοίκηση όσο και κοινωνικοί εταίροι. Η συγκεκριμένη λύση (συμμετοχή διαδημοτικών αναπτυξιακών εταιριών) προωθήθηκε για τους ακόλουθους λόγους.

1. Για να εξασφαλιστεί η λειτουργικότητα και η ευελιξία του εταιρικού σχήματος
2. Για να διατηρηθεί η αυτονομία των κοινωνικών επιχειρήσεων
3. Για να ενισχυθεί η έννοια της από κοινού ανάπτυξης στρατηγικών δράσεων

Οι δύο κοινωνικές επιχειρήσεις έχουν κλείσει περίπου δύο χρόνια ζωής κατά τα οποία προσφέρουν εργασία σε ευάλωτες κοινωνικά ομάδες και συνεργάζονται με τοπικούς φορείς για την επίτευξη των οικονομικών και κοινωνικών τους σκοπών

(Ε.Θ.Δ. κ.ο. και Υπ. Απασχόλησης, *Οδηγός ίδρυσης και λειτουργίας κοινωνικών επιχειρήσεων*, 2005, σελ. 35).

Τα προβλήματα που παρουσιάστηκαν κατά τις περιόδους προετοιμασίας και λειτουργίας των κοινωνικών επιχειρήσεων είναι τα παρακάτω.

1. Δυσκολία στην επιλογή ατόμων από ευπαθείς κοινωνικά ομάδες που διέθεταν τα απαιτούμενα προσόντα για τη δραστηριοποίησή τους ως επιχειρηματίες
2. Έλλειψη κουλτούρας συνεργασίας για τη σύσταση συμμετοχικής επιχείρησης
3. Δυσκολία στη συγκέντρωση του απαιτούμενου ελάχιστου εταιρικού κεφαλαίου (18.000 €)
4. Προβλήματα με την ασφαλιστική κάλυψη των ωφελούμενων που συμμετείχαν τόσο ως επιχειρηματίες όσο και ως εργαζόμενοι στις κοινωνικές επιχειρήσεις
5. Αδυναμία συμμετοχής μη κυβερνητικών οργανώσεων στο εταιρικό κεφάλαιο των κοινωνικών επιχειρήσεων
6. Δυσκολία στη μετάδοση του κοινωνικού ρόλου των κοινωνικών επιχειρήσεων στην τοπική κοινωνία, λόγω της έλλειψης γνώσεων σε θέματα κοινωνικής επιχειρηματικότητας
7. Δυσκολία στην κάλυψη των οφειλών των κοινωνικών επιχειρήσεων στον προβλεπόμενο χρόνο λόγω των καθυστερήσεων στη χρηματοδότησή τους
8. Δυσκολία στην προώθηση της σχέσης προμηθευτή – πελάτη μεταξύ των κοινωνικών επιχειρήσεων και της τοπικής αυτοδιοίκησης, λόγω των εμποδίων από υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο, παρά τη θέληση και των δυο μερών (Ε.Θ.Δ.

κ.ο. και Υπ. Απασχόλησης, *Οδηγός ίδρυσης και λειτουργίας κοινωνικών επιχειρήσεων*, 2005, σελ. 35)